Metodiskais materiāls

"Pirmie soļi apdrošināšanā" pamatskolai

Materiāls skolēnam

Autore Anita Jozus

Metodiskais materiāls veidots sadarbībā ar
Latvijas Apdrošinātāju asociāciju

Otrā, papildinātā redakcija

2026

LATVIJAS
APDROŠINĀTĀJU
ASOCIĀCIJA

PIRMIE SOĻI APDROŠINĀŠANĀ

1. STUNDA

Sveiks!

Iepazīstoties ar šo materiālu, Tu uzzināsi,

- kāpēc ir nepieciešama apdrošināšana,
- kādi ir apdrošināšanas veidi un kādus riskus tie iekļauj.

Veicot uzdevumus darba lapās, Tu

- palīdzēsi ģimenei izprast, kuru apdrošināšanas veidu izvēlēties,
- izvērtēsi apdrošināšanas radītās iespējas,
- pārbaudīsi savas zināšanas par to, kādus riskus iekļauj katrs apdrošināšanas veids.

Apgūt zināšanas Tev palīdzēs ģimene –

tētis Andris, māmiņa Vija un viņu bērni – Māris (15 gadi), Zanda (13 gadi) un mazā Elza (9 mēneši).

Vārds "budžets" ir cēlies no sennormāņu vārda "bougette", kura nozīme ir "maks", "soma", "naudas maiss".

Budžets ir naudas ienākumu un izdevumu plāns kādam noteiktam laika periodam.

Budžetu plāno gan cilvēki individuāli, gan ģimenes. Savs budžets ir uzņēmējiem un dažādām iestādēm, kā arī pašvaldībai un valstij. Arī lielām organizācijām, piemēram, Eiropas Savienībai, NATO, ir savs budžets.

Ģimenes budžetā tiek plānoti gan ienākumi, gan izdevumi.

Ienākumi	Izdevumi
Alga	Komunālie maksājumi
Stipendija	Nekustamā īpašuma nodoklis
Ienākumi no autoratlīdzības	Kredīta maksājums
Dažādi pabalsti	Transporta izdevumi
Pensija	**APDROŠINĀŠANA**
.....	Mājsaimniecības izdevumi
.....	Laikraksti, žurnāli, izklaides pasākumi

Pajautā mājiniekiem!

- Kādas izdevumu pozīcijas ir tavas ģimenes budžetā?
- Vai tur ir iekļauta arī apdrošināšana?
- Kas tavā ģimenē ir apdrošināts?

APDROŠINĀŠANA PASARGĀS TEVI NO PAPILDU IZDEVUMIEM, KAS VAR RASTIES DAŽĀDU NEGADĪJUMU REZULTĀTĀ.

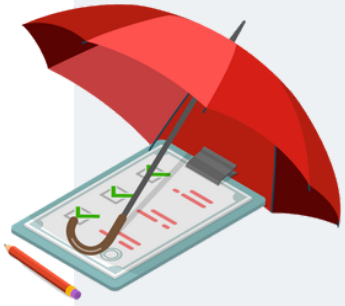

Lietus gadījumā, lai nesamirktu, ir prātīgi lietot lietussargu vai lietusmēteli un apavus, kas pasargā kājas no samirkšanas.

Pret dažādiem negadījumiem ir prātīgi iepriekš apdrošināties.

Cilvēki apdrošina to, kas, viņuprāt, ir vērtīgs un pakļauts negadījuma riskam.

RISKS IR JĒDZIENS, AR KURU PARASTI APZĪMĒ IESPĒJAMU DAŽĀDU VĒRTĪBU ZAUDĒŠANU NĀKOTNĒ.

Vislielākā vērtība ikvienam ir dzīvība un veselība, bet arī par personisko īpašumu ir vērts padomāt, lai būtu pasargāts no dažādiem negadījumiem, negaidītām situācijām un būtu apdrošināts pret materiāliem zaudējumiem.

Apdrošināšanas sabiedrības piedāvā dažādus apdrošināšanas veidus, slēdzot apdrošināšanas līgumu gan ar privātpersonām, gan ar uzņēmējiem un valsts iestādēm, lai būtu iespēja saņemt atlīdzību par zaudējumiem, kas radušies kāda negadījuma rezultātā.

Apdrošināšanas veidi ir dažādi, un ikvienam ir iespēja slēgt apdrošināšanas līgumu atbilstoši savām vērtībām un vajadzībām. Piemēram, ja dzīvo personiskajā mājā pie upes, tad aktuāli būs apdrošināt īpašumu pret plūdu nodarītiem postījumiem. Savukārt, ja dzīvo daudzdzīvokļu mājā, tad apdrošināsies pret to, ka augšējā stāva kaimiņi var negadījuma dēļ applūdināt Tavu dzīvokli.

Kādi ir apdrošināšanas veidi?

Kā darbojas apdrošināšana?

CILVĒKI, UZŅĒMUMI, VALSTS IESTĀDES

Samaksā par polisi

Saņem atlīdzību, ja ir radušies zaudējumi

APDROŠINĀŠANAS SABIEDRĪBAS

APDROŠINĀŠANAS LĪGUMS – vienošanās par pienākumiem, ko uzņemas apdrošinātājs un apdrošinājuma ņēmējs

APDROŠINĀŠANAS POLISE – apliecinājums par apdrošināšanas līguma noslēgšanu

APDROŠINĀŠANAS PRĒMIJA – maksājums par apdrošināšanu, ko apdrošinājuma ņēmējs maksā apdrošinātājam

2. STUNDA

Kādus riskus iekļauj dažādie apdrošināšanas veidi?

Ja vēlies būt pārliecināts, ka saslimšanas gadījumā būsi apdrošināts pret papildu izdevumiem, ir nepieciešama **veselības apdrošināšana**.

Veselības apdrošināšana

- Medicīniskie izmeklējumi
- Ārsta apmeklējums
- Ārstēšanās slimnīcā
- Fizikālā terapija
- Masāžas
- Rehabilitācija
- Ārstnieciskā vingrošana
- Zobārstniecība
- Vakcinācija
- Sports

Lai ģimene būtu nodrošināta tuvinieka nāves gadījumā, ir paredzēta **dzīvības apdrošināšana**, kad atlīdzību saņem norādītā persona – radinieks vai cits cilvēks. Ja tiek slēgts līgums par dzīvības apdrošināšanu ar uzkrājumu, ir iespēja papildus uzkrāt arī naudu, piemēram, bērna studijām vai nebaltām dienām.

Dzīvības apdrošināšana

- invaliditāte
- nāve
- papildus iespējams iekļaut riskus – smagas saslimšanas, nelaimes gadījumi, traumas

Ikdienā cilvēki dažādās situācijās mēdz gūt traumas. Neviens nevar sevi no tām pasargāt, bet ir iespēja parūpēties, lai negaidītu traumu vai citu negadījumu dēļ var saņemt atlīdzību, noslēdzot **nelaimes gadījumu apdrošināšanas** līgumu.

Zanda ar draugiem spēlēja bumbu. Spēles laikā nokrītot, viņa guva traumu – tika lauzta roka. Zandai nācās doties uz slimnīcu, kur roka tika ieģipsēta. Zanda saņēma no apdrošinātāja atlīdzību.

Nelaimes gadījumu apdrošināšana

- traumas
- slīkšana
- apdegumi, saules dūriens, apsaldējumi
- zibens spēriens
- elektriskās strāvas iedarbība
- dzīvnieku kodumi
- saindēšanās
- ērču encefalīts, Laima slimība
- zobu traumas
- invaliditāte
- nāve

Ceļojuma laikā var notikt dažādi neparedzēti negadījumi – var nozagt naudu, dokumentus vai bagāžu, ceļojums var aizkavēties, to var atcelt, var saslimt vai gūt kādu traumu.

Ģimenes ceļojuma laikā, dodoties pa ļaužu pārpildīto slaveno La Rambla ielu Barselonā, māmiņa Vija nepamanīja, ka no viņas somiņas tika izvilkts naudas maks, kurā atradās arī viņas ID karte.

Ceļojumu apdrošināšana

- ārstēšanās izdevumi, neatliekamā medicīniskā palīdzība, cietušā atgādāšana mājās
- nāve, invaliditāte pēkšņas saslimšanas vai nelaimes gadījuma dēļ
- bagāžas nozaudēšana, aizkavēšanās vai sabojāšana
- ceļojuma atcelšana, pārtraukšana vai aizkavēšanās
- civiltiesiskā atbildība – ja ir gadījies nodarīt zaudējumus kādam cilvēkam vai viņa īpašumam
- juridiskie un tulkošanas izdevumi
- dokumentu un personīgo mantu sabojāšana, nozaudēšana vai zādzība, pases atjaunošana ārvalstīs

Ceļojumu apdrošināšana ir izmantojama, atrodoties ārzemēs, laika periodā, kas ir norādīts polisē.

APDROŠINĀŠANAS PERIODS – laika posms, par kuru saskaņā ar apdrošināšanas līgumu tiek maksāta apdrošināšanas prēmija un kura laikā ir spēkā apdrošināšana.

3. STUNDA

Māris un Zanda uz skolu dodas ar motorolleri, jo Mārim ir jau 15 gadi un ir tiesības to vadīt. Kā tu domā, vai viņa transporta līdzeklim, tāpat kā vecākiem piederošajai automašīnai, ir nepieciešama apdrošināšana?

Sauszemes transporta līdzekļu apdrošināšanas veidi

OCTA – citam cietušajam

- zaudējumi citu cilvēku īpašumam (arī transporta līdzeklim) un veselībai
- cilvēkam nodarītais nemantiskais kaitējums

Tiek apdrošināta transporta līdzekļa īpašnieka atbildība, ja tas ceļu satiksmes negadījumā ar transporta līdzekli nodarīs zaudējumus cita cilvēka īpašumam un/vai veselībai. Tā ir obligāta visiem transporta veidiem, kuri ir ceļu satiksmes dalībnieki Latvijā.

Šos izdevumus cietušajam atmaksās Tavs apdrošinātājs.

KASKO – pašam

- transporta līdzekļa bojājumi dažādu risku gadījumā - uguns, dabas stihijas,
- priekšmetu uzkrišana, trieciens vai cita iedarbība
- citu cilvēku ļaunprātīga rīcība
- dzīvnieku, putnu nodarīti bojājumi
- zādzība, laupīšana, apzagšana
- palīdzība uz ceļa
- numura zīmes, atslēgu pazaudēšana un aizvietošana
- nomas auto, kamēr personiskais tiek remontēts

Atmaksā īpašniekam transporta līdzeklim nodarītos zaudējumus transporta līdzekļa bojājuma, laupīšanas vai zādzības gadījumā.

*Skaidro, kā šai situācijai saistībā ar sauszemes transporta līdzekļu apdrošināšanas veidiem atbilst sakāmvārds **“Dubults neplīst”**!*

Ikviens vēlas pasargāt savu **īpašumu** no negaidītām situācijām. Vai tas ir dzīvoklis, māja, mājdzīvnieks vai mājlopi saimniecībā – tā ir vērtība, kuras iegādei un uzturēšanai ir veltīts laiks, darbs un līdzekļi.

Īpašuma apdrošināšana

- dabas stihijas (piemēram, zemestrīce, zibens, vētra, plūdi, lietusgāzes, krusa, stipra snigšana)
- uguns
- citu cilvēku nodarīti zaudējumi īpašumam – zādzība, laupīšana, vandalisms, transportlīdzekļa trieciens
- noplūde no caurulēm, savienojumiem vai kanalizācijas
- priekšmetu vai konstrukciju uzkrišana, bojājumi
- elektrības padeves traucējumi
- dažādi nejauši sadzīves negadījumi
- citi riski, piemēram, sprādziens, zemes nogruvums, stādījumu zādzība vai bojājumi

Arī mājdzīvnieka veselība un dzīvība ir vērtīga.

Mūsu mīluļu – mājdzīvnieku un mājlopu – dzīvība un veselība ir vērtība. Dzīvnieki ir pakļauti gan traumām, gan saslimšanām (piemēram, cūku mēris, putnu gripa).

Kurus dzīvniekus var apdrošināt?

Liellopus, aitas, kazas, cūkas, zirgus, suņus, kaķus, mājputnus, bišu saimes.

Dzīvnieku apdrošināšana

- negadījumi, traumas
- saslimšanas
- komplikācijas, bojāeja dzemdību laikā
- zādzība, ļaunprātīga rīcība vai pazušana
- uguns
- dabas stihijas
- atsevišķi veterinārās aprūpes izdevumi

Terminu vārdnīca

Apdrošinājuma summa – līgumā noteiktā maksimālā iespējamā atlīdzības summa

Apdrošināšanas atlīdzība – nodrošināmie pakalpojumi vai naudas summa, ko izmaksā apdrošinātājs, iestājoties apdrošināšanas gadījumam

Apdrošināšanas līgums – vienošanās par pienākumiem, ko uzņemas apdrošinātājs un apdrošinājuma ņēmējs

Apdrošināšanas periods – laika posms, par kuru saskaņā ar apdrošināšanas līgumu tiek maksāta apdrošināšanas prēmija un kura laikā ir spēkā apdrošināšana

Apdrošināšanas polise – apliecinājums par apdrošināšanas līguma noslēgšanu

Apdrošināšanas prēmija – maksājums par apdrošināšanu, ko apdrošinājuma ņēmējs maksā apdrošinātājam

Apdrošinātais – persona, kuras labā ir noslēgts apdrošināšanas līgums

Apdrošinātais risks – apdrošināšanas līgumā paredzētais notikums, kura iestāšanās iespējama nākotnē

Apdrošinātājs – apdrošināšanas sabiedrība vai Latvijā reģistrēta ārvalstu apdrošinātāja filiāle

Civiltiesiskās atbildības apdrošināšana – apdrošināšana, kuras uzdevums ir apdrošinātā vietā atlīdzināt zaudējumus, kas radušies kādam citam

Personu apdrošināšana – personas dzīvības, veselības vai fiziskā stāvokļa apdrošināšana